3၀

ပုံခင်းခူးပေါတ်းပိူဝ်းဂွမ်,

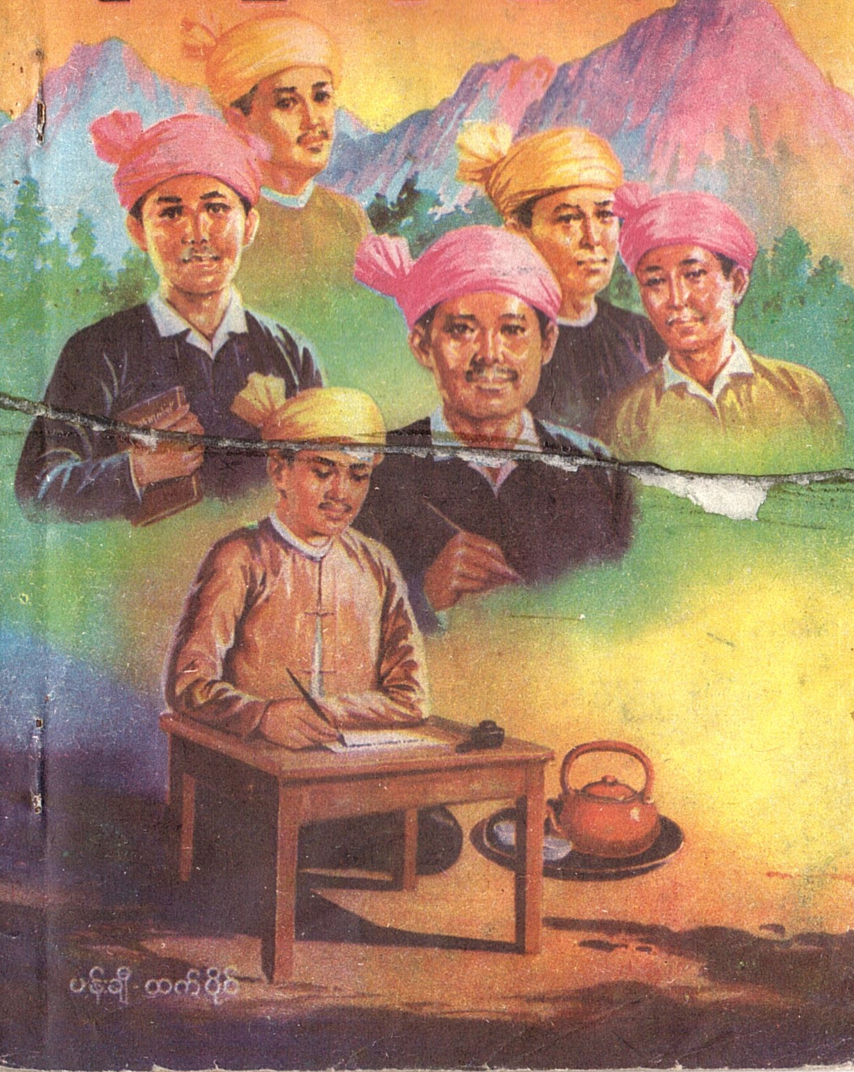

ၵပ်ႉတွၼ်း

ဝၼ်းၼူးမေႃလိၵ်ႈတႆး

ပွၵ်ႈသွင်

ပီ 2513 လိူၼ်သိပ်းသွင် မႂ်ႇၶမ်ႈၶိုင်ႈ

The Oxford Buddha Vihara • 2003 • Reg. Charity No. 1099361
SAENG KAUNG TAI, TACHILEIK

ထိုင်၊

....

....

....

ယိုၼ်ႈ၊

....

....

....

ၵႃမ်းၶေႃမ်း

ပိုၼ်းမူးမေႃႁဵၼ်းၼႆႉ၊ ႁူႉပိၼ်ပပ်ႉ ပိၼ်ၽိုၼ်ဝႆႉ၊ ၵမ်ႇပႆႇ မီးမႃးသေပွၵ်ႈ။ မူးၼမႃ "လုင်းမုၼ်မႁႃ" ၵိပ်းႁွမ်ပိၼ်ပပ်ႉ ဝႆႉ။ ႁဵၼ်းလၢင်ႇသမ်ႉထွၼ်ၵွၵ်ႇ ၶိုၼ်းပပ်ႉၶၼ်ႉ မႃးၵိတ်ႇ ၵွၵ်ႇ ပိၼ်ၽိုၼ်ၵိပ်ႈမၼ်းယဝ်ႉ။

ၵွတ်းသင်ၼေႈ လိူဝ်ၵိတ်ႇ ၵွၼ်ႇ ၽိုၼ်ၵိပ်ႈမၼ်းၸႂ်ႈၼႆ၊ ၶွပ်ႈယႃပ်ႇယႃၼ်းလွင်ႈပိုၼ်းတွင်းပိူင်ၼိူင်ႈ၊ ၼိုင်ႈႁူႉမၼ်းမိုတ်း ဝၼ်းယုၵ်ႉယွင်ႈမူးမေႃ ပွၵ်ႈသွင်ၶႃႈပိူင်ၼိူင်ႈ၊ လၢင်ႇလိူဝ် ၵိတ်ႇ ၵွၵ်ႇ ၽိုၼ်ၵိပ်ႈမၼ်း ၼႆႉယဝ်ႉ။

မွပ်ႈလိုၼ်ထိုင် လုင်းမုၼ်မႁႃၼေႉ လႅင်းၶႃႈမမ်းသွင်မႃ ၼေႃႉၼေႃႉ ဝႃႈဝႃႈ။

ၶႃႈမတီ ႁၢင်ႈႁဵၼ်းၵၢၼ်
ဝၼ်းယုၵ်ႉယွင်ႈမူးမေႃ
ပွၵ်ႈသွင်

ၽူႈၵိပ်းပိုၼ်းၵိပ်ႈ – လႅင်းမုၼ်လိူင်
ၽူႈထတ်းထွင် – လုင်းမုၼ်မႁႃ

ထုၵ်ႇတီႈၶၼ်းၶိူဝ်းႁဝ်းယဝ်ႉ

လိၵ်ႈပုပ်ႇ၊ မုပ်ႇ၊ ၶိူဝ်း ပိုၼ်လိုၼ်းတႃႇႁဝ်း ပၼ်ႇ၊ ႁူပ်ႉမုပ်ႉထိုင် ၸိူဝ်းမၢႆလုၵ်ႈလိုၼ်းသိပ်းသွင်၊ ထွင်သႂ်ႇ၊ မိူၼ်ႉ ဝၼ်းမိူဝ်ႈမေႃ လိၵ်ႈတႃႇႁဝ်း မီးဝႆႉလိုၼ်းမႂ်ႇ၊ မၼ်းၶိုင်ႈၶႃႈယဝ်ႉ။ ၶိုၼ်းလုၵ်ႈ လိုၼ်းသိပ်းသွင်ၶႃႈ၊ ၵေႃႉပၼ်မႂ်ႇ၊ ႁူၼ်းလိုဝ်ႉလိုဝ်ႉ၊ မၢၵ်ႇ၊ ႁူၼ်းလႆႈ လႆႈ တုမ်ႇ၊ ၵိူဝ်ႉမၢၵ်ႇ၊ ပိုင်း၊ ႁိုင်းမဝ်ႉၵေႃႉႁူမ်ႈ၊ ႁူမ်ႈဝႆႉမဝ်ႉ ၶႆႈ ပဵ၊ ထိုင်ငၢႆႉငၢႆႉၵေႃႉ မဝ်ႉႁဵၼ်းမႂ်ႇ၊ ႁူမ်ငၢႆႉ လႆႈတၢင်ႇ၊ သွမ်းယဝ်ႉ။ ၵေႃႉပၼ်လိၵ်ႈလၢဝ်(ၶၢၵ်ႇမၢတ်ႈ) ယူႇ၊ ၵၢင်ႁၢဝ် ၵေႃႉ ၵွၵ်ႇ၊ ၵုမ်ႇ၊ တိမ်ႁူၼ်းမူတ်း။ ပေႃးတေမႃးၵႃႈၶၼ်၊ ၶပ်ႉမပ်ႉ ယႂ်ႇ လိုၼ်းတႃႇႁဝ်းၵေႃႉ မႃးသုတ်းသိၼ်ႈၵိၼ်ႈမူတ်း တီႈလိုၼ်း သိပ်းသွင်ၶႃႈယဝ်ႉ။

ပေႃးတေမိုၼ်းဝႃ၊ ပိုတ်ႇ၊ ၸိုၼ်ႉလိုမ်ႉသွၵ်ႈ ႁူတူႉလိုၼ်းပိုၼ်း လဝ်ႈမိူဝ်ႈ လိၵ်ႈႁဝ်းမဝ်ႉ ၵၼ်လႆႈၵတ်ႉမိူၼ်ႇ၊ လိုဝ်တွၼ်း မွၼ်းလူၼ်ႉၵၼ်တႃႇႁဝ်း မီးႈၶိုၼ်ၶိုၼ်ၵေႃႉ ၵမ်ႈၶိုမ်ၶိုမ် ၶႃႈ မဝ်ႉလဝ်ႈၵိုတ်ႇ၊ မွႆႈၵူႈ၊ ၶိုင်းလုၵ်ႈလိုၼ်းသိပ်းသွင်ၶႃႈယဝ်ႉ။ ၵၢၼ်ပႆၵမ်မၼ်းလဝ်ႈ ၵတ်ႉမိူၼ်ႇ၊ ၶႄႇ၊ ၶိူၼ်ႇ၊ သေပိုၼ်ႈ ၵၢၼ် ပိုၼ်လဝ်ႈၵၢင်းသိုဝ်ၶိုၼ်ႉ သမ်ႉၵိုတ်ႇ၊ ႁၼ်ၶႄႇ ၵူႈငမႈသွင် လဝ်ႈ မီးဝႈဝၼ်းလိုၼ်းသိပ်းသွင် မႂ်ႇ၊ မၼ်းၶိုင်ႈၶႃႈယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈ ၶိုၼ်ၸူႈႁၢၵ်ႉလိၵ်ႈႁၢၵ်ႉလၢႆးတႃႇႁဝ်းမဝ်ႉ ၵင်ႇ၊ ၵွၼ်ၵၼ် ၸွမ်ႉ တုမ်ႁုမ်ၵေႃႉၵၼ်မီး (12.5.68)ၶိုၼ်ႉႁေႃ လႆႈလွင်ႈၵၼ်တိူပ်း တတ်းမၢၵ်းမႃဝ်ႉဝႆႈ ဝၼ်းလိုၼ်းသိပ်းသွင် မႂ်ႇ၊ မၼ်းၶိုင်ႈၶႃႈ

ထုၵ်ႇလီလႆႈပၼ်ဝၼ်းႁူင်ဝၼ်းႁၢင်း ဝၼ်းမူးမေႃလိၵ်ႈတႆးႁဝ်း ၼႆယဝ်ႉ။

လိၵ်ႈလၢႆးပၢႆၵမ်ၶၢၼ်ဝႃႈၼႆ ပၼ်သိၼ်ႈသၢင်ႇ လုၵ်ႉမုၵ်ႉႁူၼ်း။ၵႃႈပၼ်ၽိုၼ်ႈၸေႃႈ ၶူႈၸမ်ႈႁဝ်းမိူဝ်ႈၼၼ်ႉ၊ တၢင်းႁၼ် တၢင်းႁူႉ ဝၼ်းၼႃႈဝၼ်းလိုၼ်း၊ ပိုၼ်းႁဝ်းၸိူဝ်ႉၵဝ်ႇၸိူဝ်ႉၶူၼ်၊ လွင်ႈသွၼ်သၢင်ႇပွၼ်ႈ ႁူးလွင်ႈလွင်ႈလုမ်းၼႆႉ သိၼ်ၸၢဝ်ႇသႂ်ႇၶူဝ်းမၼ်း ႁွင်ႈႁူဝ်ႇၸိုၼ်းတူင်ႉ ၼိုင်းလိၵ်ႈၼိုင်းလၢႆး လွၼ်-လွၼ်ႉ၊ ၵမ်ႇတွၼ်ႉတူၵ်းႁူင်ႈတူၵ်းႁၢႆ မူၼ်ၼွင်ႇၽၢမ်း ၵၢင်လၢႆၼႄႈ ပေႃႈၸမ်ႈႁဝ်းၸဝ် လင်ႇၵဝ်လိၵ်ႈလၢႆးတႆး ႁဝ်း ႁဵတ်းပၼ်သိၼ်ႈသၢင်ႇတႆးႁဝ်းမႃး ၸိမ်လုင်လုင်ယဝ်ႉ။ ၼိုင်းၵၢၼ်ၶူႈၸမ်ႈထဝ်ႈၸၢ ပူႇမွၼ်ႇၼႆးယႃႈႁဝ်းလုမ်းၼၼ်ႉ လုမ်းၵၢၼ်ၵတ်ႉမိုၼ်ႇလုမ်ပုၼ်ႈ လုမ်းၵၢၼ်ႁႃပ်ႇႁၢမ်ၼႄႈၼၢၼ် ပုၼ်ႈၽွၼ်း ၵမ်ႇၸွၼ်းၵမ်ႇၼိုင် တေႃႇထိုင်ပေႃးသုတ်းသိၼ်ႈ ၵၢမ်ႇမုၼ်ႁေတမ်းဝၢင်းပၼ်ႇ (ၵမ်ႇမူလ်ႇ) ၸွင်မွၼ်လိၵ်ႈလၢႆးထုၵ်ႈ ၵႃႈၼိုင်ႇၸၼ်ၼၼ်ႉ လင်ႇသမ်ႉပၼ်ဝႃႈ ၽူႈလၵ်ႈမူးမေႃလိၵ်ႈ တႆးႁဝ်းယဝ်ႉ။ သင်လုၵ်ႉဝႃႈ ၽူႈလဝ်ႈမူးမေႃလိၵ်ႈတႆးႁဝ်း ၸဝ် ၵမ်ႇၵဝ်ၶၵ်းၼေႃ ၼၽ ၵၢၵ်ႇမွၵ်ႇၼၼ် တၢင်းႁူႉတၢင်း ႁၼ်ၸဝ်လဝ်ႈ ၵမ်ႇၼႁႃႉတပ်ႉၵင်ႈၶၵ်ႇဝႆႉ ၼိုင်းပပ်ႉလိၵ်ႈၽိုၼ် လၢႆးလိုင်၊ လုၵ်ႉမုၵ်ႉႁူၼ်းတႆးႁဝ်းလေႃးလိၵ်ႈလၢႆးပၢႆၵမ်တႆးႁဝ်း ၼႆႉ~ၵႃႈ ၵမ်ႇလုၵ်းပူၵ်းၼၢင်ႈမၼ်ႈ ၵမ်ႇပၼ်ႈၶၼ်ႇႁိုင်ၼႄႇ ၼၼ်ႇ ပေႃးၵၢၼ်ႇလႆႈႁူဝ်ႁၢင်ပီမႃး မူၼ်ၼွင်ႇၼႆလႆႈယဝ်ႉ။ ႁွပ်ႈၼၼ်ၼႄႈ (ၵုင်ႇ) မုၼ်ၸဝ်လဝ်ႈၼႆ ယိုႇၵၢင်ႈလုၵ်ႉလမ်ႇ

ၼမ်ႉၸီႉ ၶၼိူဝ်တၢင်းႁဝ်းမိူဝ်ႈၶၼ်ႇၼလ။ မိူဝ်ႈၶေႃႈၶေႃႉၶၢၼ်ႉၵႃႈ
လႃးယဝ်ႉ။

ႁဝ်းႁႃးထုၵ်ႉလီလႆႈ မိူင်းလႅင်ဝူၼ်ႇမေႃး ႁဝ်းပေႃးၵိုင်ႉၼၼ်
တင်း(ၼုင်ႉ)မုၼ်ၽဝ်ထဝ်ႈၶၼ်ႇ ပေႃးႁူတ်ႈထိုင်ဝၼ်းလိူၼ်သိပ်း
ၵႂၢင်မွႆႉၽမ်ႈၶိုင်ႈမႃး ၼူၼ်ပိပိၼ်ႇ ယိူဝ်ႈလႆႈၵႂၢၼ်ၼၼ်ႁၵ်တၢင်းႁၵ်ႈၼ်း
ပၢင်ယုၵ်ႇယွင်ႈ ၸူႈထဝ်ႈမူးမေႃလိၵ်ႈတၢင်းႁဝ်း ယႃႉႁဝ်ႈတူၵ်း
ႁွင်ႈတၵ်းႁႃ ၵေႃၵမ်ႉၼႃး ထုၵ်ႉလီမိူင်ပႃး လုၵ်ႈလိူၼ်သိပ်း
သွင်ၶၼ်ႇတၢင်းလိူၼ် ပႅၼ်လိူၼ်လိၵ်ႈလၢႆးပႃၼမ်တၢင်းႁဝ်း တိုၼ်ႉ
သၢၼ်ႈတူင်ႇၶိုင်မိူၼ်ႈသင်ႇ ၼူၼ်လွၵ်ႇၼူၼ်လၢၼ် ၵၼ်ၼပႈမၢၼ်ႈ
ၶေႃး ယႃႉၵိုတ်းယႃႉႁၢင်ႇယူႉယဝ်ႉ။

သၢင်လၢဝ်–မိူင်းပၼ်ႉ။

လိၵ်ႈၸွႆႈႁိုင်း မိူင်းမၼ်းႁိုဝ်ႈ။ ၸိူင်ႈၼင်ႈၸွႆႈထိုဝ်ႈ ထိုဝ်ႇ
ၽိုဝ်းမၼ်းယွႆႉ။ ၵိၼ်ၶမေႇၵမ်ႉလီလိူမ်း ၵေႃႇမုတ်ႇၶေႃႉ။
ၵိၼ်ၽဝ်ႈၵမ်ႉလီလိူမ်း ၵေႃႇၵေႃႉၼတၢၼ်းၶေႃး။ ႁဝ်ႈလိၵ်ႈလၢႆးတၢင်း
ပေႃးမိူင်ႈ၊ ႁဝ်ႈၸိူင်းၼင်းတၢင်း ပေႃးထိုဝ်ႈလွႆႈ၊ မိ ႁိုင်ထိုင်
ယၢဝ်းမႃး တေႃႉယၢမ်းလႅဝ်ႇ ႁူတ်ႈမိူဝ်းၶေႃႈ၊ မေႃတ်ႉမ်ႈလိ ႈ
တၢင်းႁဝ်းၽဝ် ႁၵ်တၢင်းႁိုဝ်မိုင်ထႃႈ ပုၼ်ႈလုၵ်ႈလၢၼ်မႃး၊ ႁဝ်းႁူး
ပိႈၶွင်ႇတၢင်းၼူၼ်တိႈၼူၼ်ၵိူင်ႉၼူၼ်လွၵ်ႇ ၼလ။ၼူၼ်လႅင်ႉၵမ်ႉလီလူင်
လိူမ်း၊လီလႆႈငၽ။မိူင်ႉၼၼ် ၽူၼ်ႇႁႃတူလ်ႇႁၵ်ၼ်း ပိုၼ်းၽဝ်ထဝ်ႈ
ၼတႃ။ၼတ။ၸွင်းၽူၼ်ႇႁႃတူလ်းႁၵ်ၼ်းၶၼ်ႇ။ ႁဝ်ႈပေႃးပၼ်လွင်ႈ
ၼမ်ႇတၢင်းထႅမ် ၵမ်ႉႁိုင် ပိုၼ်းမူးမေႃလိၵ်ႈတၢင်း ၵၢၼ်ၸႂၢင်ႈ
တေၵႂၢၵ်ႉမႃးယဝ်ႉ။ မွင်း။

ပိုၼ်းၵဵပ်ႈ

ၸဝ်ႈထမ်ႇမႃႉတိူင်ႇၶေႃႉ

ၸိုဝ်ႈၵူႈ –ၸုင်းထမ်းၵူ။
ၸိုဝ်ႈမႄႈ –ပႃႈထမ်းၼွတ်ႇ။
တီႈၵိူတ်ႇ –မၢၼ်ႈၸၢင် ၼေႃႉႁၵ်ႉ၊ ၵူင်ႇမိူင်းတိုင်။
ပီၵိူတ်ႇ –ပီ 2085 (ပီၶေႃးၵႃ, 903) လိူၼ်သိပ်းသွင် မူၼ်ႇ 9 ၶမ်ႈ၊ ဝၼ်းသဝ်(ဝၼ်းလၶေႇ)။
ၸိုဝ်ႈမိူဝ်ႈလိၵ်ႉ –ၸၢႆးၶမ်းတိုၼ်း။

ၼေႇၸႃႉယူႇဝတ်ႉ(ၵျွင်း)မိူဝ်ႈလႆႈပဵတ်ႇၶူပ်ႇ။ ၶိုၼ်ႈသၢင်ႇၶၢင်းၵဝ်ႈၶူပ်ႇ။ ၶၢမ်ႇ လၢင်း မိူဝ်ႈလႆႈသၢၵ်းၶူပ်ႇ တီႈဝတ်ႉဝၢင်း(ၵျွင်း)၊ မၢၼ်ႈၸၢင်၊ ၼေႃႉႁၵ်ႉ။

ၸဝ်ႈၽွႃႉသၢင်ႈဝိလူင် "ၸဝ်ႈၶမ်းၶိူင်ၽွႃႉ" ပၢင်း ၼေႈ ၶႃႉမိူင်းၶၢင်ႈဝတ်ႉ ဝဵင်းသူပ်းတၢတ်ႇ မိူဝ်ႈပီ 2133. ထိုင်ပီ 2143 ၶေႃင်းၽွႃႉ လုၵ်ႉၽိူၼ်ႉၸဝ်ႈၽွႃႉ မိုၼ်းၼေႈ မၼ်းၸဝ်ႈၶေႃႈ လႆႈပႃႈၵွၵ်ႇၼႂ်ႇယူႇ တီႈ ၼေႃႉလၢၼ်ႉႁေႃ၊ ထွတ်ႇပဵၼ်ၵူၼ်းၵျိၼ်းယဝ်ႉ။

ၸဝ်ႈထမ်ႇမႃႉတိူင်ႇၶေႃႉ ၵၼ်ၵျွင်ႉဝႃႈ မိူင်းလူင် သႆႈၵျၢင်ႉၶႆႉ၊ ႁတ်ႉၶႅၼ်ႇလွင်ႈလိၵ်ႈလႆႈပၢၵ်မ်၊ လွင်ႈ ၶပ်ႉ လွင်ႈတူလၼ်း(ပေႇတၢင်ႇ)ႁႃႇလႃး၊ ယုတ်းယႃ လွင်ႈမႆႈတၢင်းပဵၼ် လႆႈလီငၢမ်း။ ၸူဝ်ႈၶူပ်ႇ(ၵႃႇသူႉ ၵသၢၵ်ႈ) 99. မိူဝ်ႈ 2184 ၶီႈ လိူၼ် 6 လွင်ႈ 9

ၶမ်ႉ ဝမ်းသဝ်၊ ႁူဝ်ၶမ်ႉလပ်းသိင်ႈၶၶၼ်ႉ၊ လႆႈသႅင်ႈ
ၼၢမ်ႇသုတ်းမုၼ်ႈၸၢဝ်ႉ။

လိၵ်ႈမၶၼ်းလဝ်ႈ တႅမ်ႈၵႂၢၵ်ႇဝႆႉလမ်း။

1 သုတ်ႉတႃႉၶိပ်ႉပၢၼ်ႇ ၶႄႉမွၼ်းထမ်း (ႁူင်ႉ) သုတ်ႉတႃႉမွၼ်းထမ်း။

2 ပလမၢတ်ႈသုတ်ႈတၢၼ်ႇ -ၼိဝ် ၵူႈသႅင်။

3 ၵၶိလ်ႉလႃႉ မူႇလႃႉသၢၵ်ႈသေႇ။

4 လိၵ်ႈ ၶႄႉမေႃးလူင်။

5 လိၵ်ႈ လဝ်ႈႁူဝ်ထမ်း။

6 လိၵ်ႈ မင်ႇၵလႃႇလူင်

7 လိၵ်ႈ သၢမ်ၵွင်လူင်။

8 လိၵ်ႈ သၢင်ႇထၢမ်လႃး။

9 ဝေႃးၼႃႇလႃႉသုတ်ႈ။

10 သင်ႇမေႇပႃႉ ပိုၼ်းတႆး။

ၶႂၵ်ႈသေၶၼ်ႉ ၵၶၼ်ပႆႇၵၼ် ပႆႈထူပ်း မီးထႅင်ႈ တင်းၶမ်လူးၼွၼ်ႇ။

ဝူၼ်ႉတူၺ်းၼလႈ-

ၶၢင်းယႃႉလူင်-ၶၢင်းၵုမ်ႇမႃႉဝတီႈၼလႉ ပတုမ်ႇမႃႉဝတီႈ သွင်ပီႈၶွင်ႉ ႁဵတ်းသင်ၼလႈလုၵ်ႉယိုၼ်ႉ ယူဝ်ၶၢင်းၶဝ် ၼိုၼ်း ? လဝ်ႈယႃႉႁဵတ်းႁိုဝ်လႆႈမႃး လုၵ်ႈယိင်းလဝ်ႈၵျႃမ်း မိူင်းၵၢဝ်ႇ(ၵႃႇဝႃႉ) ? လဝ်ႈမူးမေႃၵဝ်းသမ်ႉ ႁဵတ်းႁိုဝ် ၼူႈသိုင်ႈထွမ်း ၶိုၼ်းၵျေႃလဝ်ႈယႃႉ ထိုင်တီႈလႆႈပၢႈၵႂၢၵ်ႇမိူင်း လႃႈ ?

ပိုၼ်းႁီပ်ႈ လဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ်

ၸိုဝ်ႈ –လဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ်၊ လရေးလၢႆးသႂ်၊
လရေးပေႃႈႁူႉ။

ၸိုဝ်ႈမိူဝ်ႈလိၵ်ႉ–သႂ်သႃႉ(ၵမ်ႉ,ၶၼ်) ၵၢၼ်ႈသႂ်။

ၸိုဝ်ႈပေႃႈ –ပူႉလိူဝ်။

ၸိုဝ်ႈမႄႈ – ၼၢင်းသၢင်ႉ။

တီႈၵိူတ်ႉ –မႃၼ်ႈၼေႃးၵိူင်းၼွင်းတွၼ်ႈဝဵင်းလၢဝ်း(ၵိူင်းၽွင်း)
တူင်ႉမိူင်းၼၢင်း၊ မိူင်းတႆးပွတ်းလၢၼ်း။

ပီၵိူတ်ႉ –ပီ 2331 (ပီၼေႃးၵႃႉ–1149)လိူၼ်သိပ်းသွင်
မႂ်ႉဢမ်ႈၶိုၼ်ႈ။ ဝၼ်းသုၵ်ႈ(ဝၼ်းသွၵ်ႉၵျႃႉ)။

ၸေႉလႃႉယူႉဝတ်ႈ (ႁူင်း) မိူဝ်ႈလိူဝ်ႈ ပဵၼ်ႉၼုပ်ႉ။ ၶုင်ႈသၢင်ႉၶိုၼ်းၵဝ်ႈၼုပ်ႉ။ ၼၢမ်ႉလၢင်း ၶိုၼ်းသၢဝ်းၼုပ်ႉ တီႈဝတ်ႈ ဝဵင်းလၢဝ်း၊ လိူဝ်ႈၸိုဝ်ႈ"သူႉမၼေႃႉ" ယဝ်ႉ။

ၼၢမ်ႉလၢင်းလိူဝ်ႈဝႃႉၶိုင်ႈ လူင်းမိူဝ်းႁဵၼ်းလိၵ်ႈ တီႈမေႃႉလၵ်ႉ(မေႃႉလၵျၢင်ႉ)သွင်ပီ၊ ပူၼ်ႉၼဝ်ႈၸႃႉ ၶိုင်းမိူင်းယူၼ်း မိူင်းတႆး လိူဝ်ႈယူႉသၢမ်ပီ လင်ႉပွၵ်ႈ မိုၼ်းယဝ်ႉ။

ႁွပ်ႈတၢင်းႁူႉၶမ် တၢင်းႁၼ်ၵၢင်ႈၸေလႉ လုၵ်ႈ ႁၵ်ႉ(တၸေးတပၼ်း)ၶမ်ၶေႃႉၸေလႈ ၼွၼ်ႉတဝ်ႉႁေႃႉ

ၸၢမ်း''ၽႅ.တုင်း'' ၼေႃ.မႃးယူ,တီႈမိူင်းၶၢႆး ၵၢမ်, ႁၼ်လီ။ လင်,လႆႈၵွၵ်,ပႆၢႈၶႅ,ယူ, တီႈဝဵင်းၼၢင်းသိူဝ် ယဝ်.။လဝ်ႈၽႅ.ၼၢင်းသိူဝ် လင်,ယုၵ်.ယွင်ႈ ပဵၼ်လဝ်ႈ ၶႅ,လူင်ၵုၼ်းပႆၢး(ၼၢင်းၶျုၵ်.)ယဝ်.။ ၶင်ႈဝတ်ႈ ဝဵင်းၼၢင်းသိူဝ် ၼေတ,ၵၢဝ်လူဝ်ႈမူပ်,သၢဝ်းႁွၵ်းထိုင်ႁွၵ်း သိပ်းႁႃႈယဝ်.။

မီးၼၢင်လွႆမွႆႈမိူဝ်းတူၺ်း တီႈႁူတ်,မိူင်းလင်ၼေလ ထိုင်ပီ 2395 ၶၼေၼ်.၊ လင်,မိူဝ်းၶႃ, တီႈဝဵင်းလၢဝ်း ၵဵပ်.ၶိုင်ႈယဝ်.။ ႁွပ်ႈပိူဝ်ႈ မီးႁူၼ်းၵၢမ်,မွႆႈၵၼ် လွင်ႈ ၼတ်.တၢင်းမေႃ မၼ်းလဝ်ႈၼေလႈ လႆႈၵွၵ်,ပႆၢႈၶွႆး ဝဵင်းလၢဝ်းသေၵၢမ်,ၼႃး ပႆၢးလႆႈထွတ်,ပဵၼ်ႁူၼ်းလမ် မိူဝ်ႈဝႃ,မၼ်းလဝ်ႈ လႆႈသီ,သိပ်းႁႃႈၶၼေၼ်.ယဝ်.။

ႁဵတ်းမေႃတႃ, ၵဵဝ်,မၢၼ်ႈလၢဝ်းမိူင်းၵေႃ၊ ပဵၼ်ႁိူၼ်း ပဵၼ်ယေး၊ တင်း''ၶေႃင်းသဵင်သူၺ်,'' တီႈၵူင်,ၵိင်း လိူၼ် ၶွႆးပီၶၼေၼ်.ၼမ်းလိဝ်။ မီးလုၵ်ႈႁူမ်ႈၼၼ် ၼေႃ. ၶိုင်ႈ၊ လႆႈလိူဝ်ႈဝႃႈ ၶေႃင်းၸမ်းၵူ,။

သိင်ႈၼၢမ်,သုတ်းမုၼ်ၶႃ, မိူဝ်ႈပီ 2425 လိူၼ် သိပ်းသွင် လွင်ႈၼဝ်ႈၸမ်ႈ ဝၼ်းသုၵ်ႈ (ဝၼ်းသွၵ်. ၶျႃ,) မိူဝ်ႈလူဝ်ႈမူပ်,မၼ်ႈလဝ်ႈလႆႈ 94 ၶၼေၼ်.ယဝ်.။

လိၵ်ႈမၼီးလဝ်ႈတႅမ်ႈၵွၵ်,ဝီ.သမ်.-

1 သႃ,သၼေႃ,မင်းလၵ်ၼ်,(ႁ) မင်းလၵ်ၼ်,လူင်။

2 လိင်,ၼႃ,သိပ်းႁွဝ်။

3 ၵႃႇလႃႉပၢတ်ႉ (ၵ) မွၵ်ႉဢရပၢတ်ႈ ဝီးသႅင်။
4 ၶေႃင်းမိုဝ်းသႅင်။
5 ၶေႃင်းမွၵ်ႇႁူင်ႈ။
6 ၶေႃႉမေႃးလူင်။
7 ထမ်ႇမႃႉဝၢတ်ႈ ဝႃ(တွၼ်း)ငဝ်ႈ။
8 ထမ်ႇမႃႉဝၢတ်ႈ ဝႃၼၢင်။
9 ထမ်ႇမႃႉဝၢတ်ႈ ဝႃပီႈ။
10 လဝ်ႈသီႇရီႉၶၼ်ႇတႃႇ။
11 သူႇရီႉယႃႇဝၼ်ႇသႃႉ ဢတ်ႉတီႉယႃႉဝၼ်ႇသႃႉ။
12 ၵႃႇလႃႉယၵ်ႉဢႃႇ မႁႃႇၶေႃၶၼ်းမုင်ႇ။
13 ၵိင်သိူင်း၊ မိူင်းၵွၼ်း။
14 ၵႃလွင်းငႃႉသႃး (ၵ)ၵေႃႈလိင်ႉၼပႉ။
15 ထုင်းယူဝ်းယႃႇလၵ်ႉၶၼ်ႇ။
16 ၵႃလွင်းၼပႉပဝ်ႇပီႇ။
17 ၵႃလွင်းတဝ်ႇပဝ်ႇပီႇ။
18 ၵႃလွင်းၵၼ်ႇတွင်သႅင် ၶေႃင်းမွၵ်ႇပူးၼၢႆး။
19 ၵႃလွင်းသႅင်မိူင်း ၶေႃင်းလမ်းပူး။
20 ၵႃလွင်းပၢၼ်းယၵ်ၶၼ်ႇလႃႉ။
21 ၶေႃင်းမွၵ်ႇပဝ်း။
22 လၵ်ႈၵျူႇပူႇရိင်ႇ။
23 ပီႇႁူဢမ်း သၢမ်ၵူမ်း။
24 မၶေႃႇႁႃႇရီႇ ပၢၼ်းၵုမ်းဢမ်း။
25 ၵႃလွင်းႁူဝ်ၼမ်ႈမိုဝ်း။

26 ၵႃလွင်းလၵ်းမႂ်ႇ ၶေႈလူင်။
27 လိၵ်ႇလဝ်ႇမုၼ်ႁေႃမမ်းၵွၼ်ႇ။
28 မႄၵွၵ်ႇမဝ်။
29 ၵႃလွင်းထူင်လႆးလွၵ်းၶေႈ။
30 ၵႃလွင်းမႆၵိုင်။
31 ၵႃလွင်းၵေႃ.မိူႇ။
32 ၵႃလွင်းၵႂႃႈမဝ်လိူဝ်။
33 ၵႃလွင်းဝူဝ်းမဝ်လိူဝ်။
34 ၵႃလွင်းၵႆႇလူလ်သိူင်။
35 ပိုၼ်းသိုဝ်ယိုၵ်ႇ ငိုၵ်ႇၵၢင်းလႆး။

ပပ်ႉၵၢၼ်လႆႇထုပ်းႁၼ်ဝႆႉမီးယူႇ, ယဝ်ႉၶၼ်ႉ 157 ယိုၼ်။ ပႆႇႁၼ်ၼေႇယင်းမီးထႅင်ႇ ၶႄမ်ႁေႉႁေႉ။ လၢင်း ၵၢင်ႇ ပႂ်ႉတူလ်း၊ ၶႂ်းယိုၼ်ၵၢင်ႇမၼ်းတႄႉ။

သႂ်ၽႂ်လိၵ်ႇလႆး ယူႇပိုင်းယႂ်ႈ ၼေႃးၵင်းယိုင်ႇၼေ ႁိုဝ်းတႆး ႁဝ်း "လဝ်ႇၵၢင်းသိုဝ်" ပိၼ်ၵုၼ်းမေးၶိုင်ႇလူဝ်ႇၶိုင်ႇပၢၼ် လူဝ်ႇပၢၼ်(ၸဝ်ႈ.)မၼ်းလဝ်ႇၶႆႉ၊ ၵမ်ႇမီးတၢင်းသိုဝ်ႇ တၢင်း ပိင်း ၸုတ်းဝေးၵုတ်ႉၵၢတ်ႉ ယၢပ်ႇယၢၼ်းမၼ်လႄႈ ႁေႉႁေႉ။ တီႇသိုဝ်းၵမ်ႇလႆႇယူႇ၊ လႆႇႁၢႆးပႆႇႁၢႆးၶိ ၵုၼ်းတီႇၵုၼ်းယၢမ်း၊ ႁိတ်းသင် ?

ပိုၼ်းၵိ ပ်ႈ   ၶႄႃင်ႉဝၼ်းႁူ,

လိုၵ်ႈၵူႈ –လၵ်ႈၶၢင်းသိုၵ်။
လိုၵ်ႈၼမႈ–ၶႄႃင်းသိင်သူလ်ႉ။
ပိုၵ်ႈတ်ႉ, –ပီ 2397 (ပီၵေႃးၵႃႉ, 1215) လိူၼ်သိပ်းသွင်
မႂ်ႉ, 7 ၶမ်ႈ၊ ဝၼ်းလၼ်(ဝၼ်းတၢၼ်ႇၶင်းလႃႉ,)။

တိုၵ်ႈပိုတ်ႉ, –မၢၼ်ႈၵိင်း၊ ဝိင်းလၢဝ်း တူင်ႉမိူင်းၶၢႆး။

တင်ႈၵၢဝ်ႁူၵ်းၶူပ်ႈ ႁိၼ်းၵၢဝ်လိၵ်ႈလံၢး တိုႈပေႃႈ ႁူၼ်းထဝ်ႈ ထိုင်ပိၼ်ၶူးမေႃမႃးယဝ်ႉ။

ၼတႃႉၶေႃႈႁိုၼ်းတင်း "သေႃးလိၼ်ႉၶေႃ." မိူဝ်ႈ လံႈသၢဝ်းလိတ်းၶူပ်ႉ, ပီ 2424 လိူၼ်လိင်မႂ်ႉ, 8 ၶမ်ႈ။

မၼ်းၶႄႃင်းလံႈယူႉထိုင်ႁူၵ်းသိပ်းသိႉၶူပ်ႉ။ သုတ်း မုၼ်သိင်ႈၵၢမ်ႉၵူႃႉ, မိူဝ်ႈ 2461 လိူၼ်သၢမ်မႂ်ႉ, 8 ၶမ်ႈ၊ ဝုၼ်းလၼ်။

လိၵ်ႈၵၢၼ်မၼ်းၶႄႃင်းတမ်ႈၵႂၢၵ်ႉဝံ.လမ်း။

1 ၵၢလွင်းမိဝ်ၵႂၼ်ႉသွင်မွၼ်း။
2 ၵၢလွင်းၼၶၶမ်း။
3 ၵၢလွင်းမွင်းသၢမ်ၶူမ်း။
4 ၵၢလွင်းၵူႃႉၶႃႉသိင်။
5 လိၵ်ႈပိ.သေႃႉသၶေႃ, ၵႃႉၶမ်း။

6 လိၵ်ႈလေႃးၶႃႉဝီႉၶေႇယႃႉ။
7 ၸုၼ်သၢမ်လေႃး ၼၢင်းၵူဝ်ႈပဵမ်ႇ။
8 ၼၢင်းထၢမ်ထႃး။
ၵမ်ႇပႆႇႁၼ်ၶႃႈ ယၢင်းမီးတၢင်းၼမ်။

ပေႃႈၼၢင်းမီးလုၵ်ႈႁဵၼ်းၼမ်ၼေႃႉၼေႃႉ။ ႁဵတ်းႁိုဝ်ၸလႈ ၵဝ်မၼ်းၼၢင်းပၼ် "သေႃးလိၼ်ႇၼေႃႉ" လႃႇ?

ပီႈၼွင်ႉတႆး ယူႇလၢၵ်ႇၵႆႇပေႃးလွတ်ႇလႅတ်ႇၼႂ်းမိူင်းၸွမ်ႉ ႁူမ်ႈမိူင်းမၢၼ်ႊ ႁူဝ်မိူင်းထိုင်ႁၢင်မိူင်း၊ ဝၼ်းတူၵ်းႁွတ်ႈတၢင်း ၵႂၼ်ႇ၊ ႁူႊလွၼ်ႉႁူႊလဵင်ႇ၊ ႁူႊၵိူင်ႇႁူႊမၢၼ်ႈ၊ ႁူႊပွၼ်ႉႁူႊ ယွမ်ႇ၊ ႁူႊတီႈႁူႊလဵၼ်၊ ႁူႊပဵၼ်ႁူႊၸူလုံး။ ပီႈၼွင်ႉတႆး ယူႇ တဵ်ႈလွႆ လိၵ်ႈတႆးမီးယူႇတႅၼ်ႈၼၼ်ႈ။ မေႃလိၵ်ႈတႆး ႁူႉမီးႁူႊ တီႈ။ မိူၼ်ၼင်ႇ ၼွႆးၼႃႈပီႈၼွင်ႉတႆးလူင် လႆႈႁၼ်မီး ၼၢင်း ၸမ်းႁူႇ၊ လဵဝ်ႈၶေႃးလီ၊ လဵဝ်ႈမိူင်းၼွင်၊ လဵဝ်ႈၶေႃႇၸမ်း၊ ၼွႆးၶၢင်ပီႈၼွင်ႉတႆးမႃဝ်း မီးမိင်းလူင်သႆႇၵၢင်ႉ၊ လဵဝ်ႈၶၢင်း သူဝ်၊ ၼွႆးၵိၼ်ပီႈၼွင်ႉတႆးၸမ်းတီႈ၊ ပီႈၼွင်ႉတႆးၸမ်းၽီႈလူင်၊ ပီႈၼွင်ႉတႆးမိုၼ်၊ ပီႈၼွင်ႉတႆးၼိူဝ်၊ ပီႈၼွင်ႉတႆးလဵင်ႉၸဝ် ၶေႃႈ ႁူႉတေမီး မေႃလိၵ်ႈတႆးတၢင်းၼမ်။ ႁပ်ႈၼႆ ပီႈၼွင်ႉ တႆးတၢင်းသဵင်ႈ ၵူၼ်ႁၼ်ၸူၼ်ႉႁႃႇလဵပ်ႈႁဵၼ်း ပိုၼ်းမေႃလိၵ်ႈတႆး ပွတ်းၽႂ်တွၼ်ႈမၼ်း၊ ပွၵ်ႉၽႂ်ယွမ်ႇမၼ်း မႃးလုမ်းႁၼ် ပဵၼ် ၽိုၼ်ပဵၼ်ပပ်ႉသူင်ၼေႈတႃႉ။

ပိုၼ်းၵီပ်ႈ လၵ်ႈၵေႃးလီ

လိၵ်ႈၵူႈ —လုင်းလၢႆ,ၶႄ.၊ (လၵ်ႈမျူဝ်.လႄး)။
လိၵ်ႈၼမ်ႈ —ပၢႆႈၶၢင်းၵိင်,။
တီႈႁိူတ်, —မၢၼ်ႈလွၵ်း၊ ဝဵင်းမိူင်းပၼ်,။
လိၵ်ႈမိူဝ်ႈလၵ်.—ထၢႆးလၵ်.။

ပေႃႈၼမ်ႈၵႂၼ်ၶၢ.မႄး မိူင်းၶၢႆး။ မိူဝ်ႈလႆႈပဵၼ်ႇဢူပ်, ယူ,ဝတ်ႈ (ၽွင်း) လၵ်ႈသြႆ,လူင် လၵ်ႈသူ.မၶႄ. ဝဵင်းမိူင်းၶၢႆး။ ၶိုၼ်ႈပၼ်သၢင်, ၶင်ႇသိပ်းဢူပ်,။လိၵ်ႈ သၢင်,ၵေႃးလီ.ယႆ.။

လူင်းမိူဝ်းႁၼ်းၵၢဝ်လိၵ်ႈ တီႈဝတ်ႈ မျိၼ်းဝုၼ်, ဝဵင်းတၢႆႈၵဵဝ် (မၢၼ်းတလေး) မိူဝ်ႈလႆႈသိပ်း ႁူၵ်းဢူပ်,။ ႁၼ်းၵၢဝ်လိၵ်ႈသၢမ်ပီ၊ ၶိုၼ်းပွၵ်ႈႁိူၼ်းမႄး လွတ်ႉပၼ်ႁူၼ်းႁိူၼ်း။ ဢုၼ်မိူင်းၵၢမ်,ႁၼ်လီ ၶႃဝ်လၵ်ႈ ၼဝ်,ၼလႈ လၵ်,ၶၢ.မိူဝ်းယူ,တီႈ ဝဵင်းမိူင်းၵိုင်။

မၼ်းလၵ်ႈသိင်ႈၼၢမ်,သုတ်းမုၼ်ၵႂႆ, မိူဝ်ႈလူဝ်ႈဢူပ်, လႆႈ ႁူၵ်းသိပ်းသၢမ်၊ ပီ 2454 လိူၼ်သိပ်းသွင်မႂ်, 12 ဢမ်ႈ၊ ဝၼ်းလၼ် ယၢမ်းဢမ်ႈ။

လိၵ်ႈမၼ်းလၵ်ႈတမ်ႈၵႂၵ်,ဝႆ. မီးသွင်ပၢၵ်,ၽိုၼ် လိူဝ်လိူဝ်။

လၵ်ႈၽႆ.မိူင်းၶၢႆး ၶိုၼ်းမိူဝ်းပၢင်းမၼ်းလၵ်ႈၶႄႈ ၵၢမ်, ၶိုၼ်းမႄး တေႃ,တၢႆယဝ်.။ ႁွပ်ႈသင်?

ပိုၼ်းၵႅပ်ႈ

ထဝ်ႈမိူင်းၶွင်

ၸိုဝ်ႈၵူႈ — ၶုၼ်းတၢၵ်ႉၶႃႇ — လုင်းမၢၵ်ႇလီႇ။
ၸိုဝ်ႈၼမ်ႈ — ပူႇမၢၵ်ႇလီႇ။
ထိုၼ်ႈႁိူတ်ႇ — မၢၵ်ႈပၢင်ႇ, လူင်ယၢဝ်း၊ ၵူင်ႇမိူင်းၶွင်။
ပီႁိူတ်ႈ —ပီ 2398 (ၶေႃးၸႃႇ 1216 ၶဝ်ႈ)လိူၼ်သိပ်းသွင်
မိူဝ်ႇ 4 ၶမ်ႈ ဝၼ်းသုၵ်ႈ။
ၸိုဝ်ႈမႄႈလၵ်ႉ — သၢႆႇၵွင်ႇ, —မွင်ႇၼင်ႇ။

ထႃႉယူႇဝၢတ်ႈ မိူဝ်ႈထၵ်ႉတၢဝ်း ၸုပ်ႇ။ ပၢၼ်သၢင်ႇ မိူဝ်ႈပၵ်ႉတၢဝ်ႇၸုပ်ႇ။ ၸိုဝ်ႈသၢင်ႇ သေႃးပိၼ်ႇၶေႃႉ။ တီႈ ဝၢတ်ႈ (ၽွင်း) သူလၢႆႇပုတ်ႈထေႃး မၢၵ်ႈထိင်း၊ မိူင်းၶွင်။

မိုၼ်းၶၢႉမိူဝ်းယူႇ တီႈဝၢတ်ႈ (ၽွင်း) ၸႂ်း ၵုင်၊ ၵူၼ်ႇႁူႇဝၢၼ်၊ တူၼ်ႇဝိင်းၼၼ်းသီးဝၢၼ်ႈထၢမ် မိူဝ်ႈ သိပ်းၵၢတ်းၸုပ်ႇ။ ယူႇတီႈၶၼ်ႈၸုပ်ႇၶိုင်ႈၶေႃ ၶႃႉယူႇ ထိင်ႈ ဝၢတ်ႈမိူင်းၼမ် လႄႈႁူၵ်းပီ ထင်ႇထွတ်ႇပၢၼ် ႁူၶၼ်းၵျူၶၼ်း မိူဝ်ႈလႄႈ သိပ်းပၵ်ႉတၢဝ်ႇ ၸုပ်ႇ။

ထဝ်ႈယွႇမိူင်းၶွင် ထဝ်ႈၸုၶၼ်ထုၶၼ်း ႁွင်ႉမိူဝ်းယူႇ မၢၵ်ႈပၢင်ႇသၢႆႇ ဝိင်းမိူင်းၶွင် မိူဝ်ႈလႄႈသိပ်းၵဝ်ႈၸုပ်ႇ ၶေၶၼ်ႉယဝ်ႉ။ ႁၵ်ႉတၢဝ်းယူႈတၢမ်ႈလိၵ်ႈ ထဝ်ႈယွႇၵၢမ်ႇႁၽၼ် ထိုၼ်ႇလေႈ ၵွၵ်ႇၵွပ်ႇမိူင်းမႃး တၢင်းလႄးၸူႈ၊

မၢၼ်ႈမ်ႇသမတႃး ဝေႃးလၢင်ႉၸၢႆး တၢမ်ႈၵၢၼ်ႉ,လိၵ်ႈၵူ႕, လွမ်းသ်ႇတၢင်း။ သိုပ်ႉ,ၸၢင်းတၢင်းထႅင်ႈ ၶွင်ႇမိူင်းယူၼ်း မိူင်းထ်ႈ၊ ၵၢၼ်ႉ,မႃးတၢင်းၵိင်းတုင်၊ မိူင်းလိူၼ်း ပွၵ်ႈ ၶိုၼ်းမႃးၶွင်ႇပီႇ 2431 ယဝ်ႉ။

ပီ 2444 လဝ်ႈၽွၼ်ႉလူင် မိူင်းၵိုင် လဝ်ႈၸုၼ်မုင်ႈ ပၼ်ထူ,ၶၢၼ်ႉ,တရူႉၶၢႆႈၵၢၼ် "ပၼ်ႉ,တီႇတႃႉ မႁူ, သူႉၸမိၼ်ႉ, မင်ႉ,ၵလႃႉ, ၵၢမၢတ်ႉၵျိူး" ၶၢၼ်ႉယဝ်ႉ။

ပီ 2448 လိူၼ်သိပ်းသွင်မ်ႇ, 8 ၸမ်ႈ ဝၼ်းၽတ်း (ဝၼ်းၵျူ,တေး ၵၢင်ႈၸုၼ်သၢဝ်ႉ,တူၼ်ႈႁူင်း မႃးပၢင်း ၼေႈ လွမ်းၶိုၼ်ႈမိူဝ်းယူ, မိူင်းသိၼ်ႈဝီလူင်ယဝ်ႉ။ ပီ 2449 လိူၼ်လိဝ်လွင်ႈ 8 ၸမ်ႈ၊ မၼ်းလဝ်ႈမိူဝ်းသိုဝ်ႉ လၵ်ႉၵိတ်ႉ,လိၵ်ႈ တီႈဝိင်းတႃႈၵိဝ်(မၢၼ်းတလေး) ၵဝ်မႃးတင်ႈ တီႈဝိင်းသိၼ်ႈဝီယဝ်ႉ။

လွင်ႈၵျိတ်းတၢင်းသၢင်ႈ ၵမ်ႉ,ပေႃးမိူၼ်ၶင်ႉ,ၵၢင်လၢင်ႇၼေႈ ၶိုၼ်းပွၵ်ႈမိူင်းၵိုင် ၶွင်ႇပီ 2449 ၶၢၼ်ႉယဝ်ႉ။ ၶွင်ႇပီၶၢၼ်ႉ လိူၼ်သိပ်းမ်ႇ, ႁူၸၢလိၵ်ႈ တၢင်းႁွင်းႁိူၼ်လၢမ်(ၵျၢၵ်ႉၼေမး) ထိုင်မႃးလိူၼ်သိပ်းလွင်ႈ 4 ၸမ်ႈ၊ ဝၼ်းသဝ် ၵၢင်ၶွင်ႇ 9 မူင်း လူဝ်ႈၸူပ်ႉ,မၼ်းလၢင်ႈလႆႈႁူႈသပ်းၵိတ်းၶၢၼ်ႉ၊ မၼ်းလဝ်ႈ လပ်းတႃလိုမ်းမိူင်းၵူ႕, ၵႃႈတီႈမၢၼ်ႈႁွင်းမူးပုတ်း ၵူင်ႉ,ၵွင်း ႁိူၼ်လၢမ်(ၵျၢၵ်ႉၼေမး)ၶၢၼ်ႉယဝ်ႉ။

လိၵ်ႈမၼ်းလဝ်ႈတၢမ်ႈၵၢၼ်ႉ,ဝိ. မိူးၽိုၼ်မၼ်းသွင်ပၢၵ်ႉ, လိူဝ်လိူဝ်။

ပိုၼ်းၵိပ်ႉ ၸဝ်ႈၶေႃႈမၢၼ်း

ၸိုဝ်ႈပေႃႈ —ၶုၼ်သၢင်ႇပလႅၵ်ႈ (ၵိူင်ပလႅၵ်ႈ)။
ၸိုဝ်ႈမႄႈ —ၼၢင်းမဵင်းမႃႈ။
တီႈၵိူတ်ႇ —ပွၵ်ႉတႃၼ်းလွႆ၊ မိူင်းၼိမ် (ၵေးသီး)။
ပီၵိူတ်ႇ — ပီ 2400 (ၵေႃးၸႃႈ–1218 ၶုၼ်ႈ)လိူၼ်သိပ်း ၵိုတ်းမူဝ်ႈ 7 မၼ်ႈ ဝၼ်းသဝ်။

ၸိုဝ်ႈမိူဝ်ႈလိၵ်ႈ—ထုၼ်းလႃႉ။

ၸႃႉယူႇဝတ်ႈ သိပ်းမူပ်ႇ။ ပီၼ်သၢင်ႇသိပ်းၵိုတ်း မူပ်ႇ။လႆႈၸိုဝ်ႈ ပၼ်ႇတီႉတႃႉ။ တီႈဝတ်ႈမိူင်းၼိမ်။ ၵႂၵ်ႇဝတ်ႈ မိူဝ်ႈလႆႈသၢဝ်းသွင်မူပ်ႇ၊ ပီ 2422. မိူဝ်း ယူႇၸွမ်းပေႃႈမႄႈ။

ပီ 2423 ပီၼ်ႁူၼ်းၶိူဝ်းႁိူၼ်။ လူင်းဝဵင်းတၢင်ႈၵိဝ် (မၢၼ်းတလေး) ၸွမ်းၸဝ်ႈၾႃႉမိူင်းၵိုင် "ၸဝ်ႈၶုၼ် သၢင်ႇႁွၼ်း" ယူႇလူလၢႆႈလုၵ်ႈထေႃးၸဝ်ႈၾႃႉ "ၸဝ်ႈၶုၼ် မုင်ႇ" ၶိူဝ်းႁိူၼ်မၢၼ်း လႆႈသၢမ်ပီ၊ မိူၼ်းပွၵ်ႈမႃးမိူင်းၵိုင်။

ပီ 2431 သၢင်ႇပၼ်ႇတီႉတႃႉ ၼေတႃႇၶႄႈၵွၼ်း ၶပ်း ပီႈၼၢင်းၸဝ်ႈၾႃႉ "ၸဝ်ႈၶုၼ်မုင်ႇ" ၼလႈ ၸင်ႇလႆႈၸိုဝ်ႈ "ၸဝ်ႈၶေႃႈမၢၼ်း" မႃးယဝ်ႉ။ မီးမႃး လုၵ်ႈယိင်း "ၼၢင်းမျႃႉလိင်ႇ" လေႉ လုၵ်ႈထေႃး "ၸဝ်ႈၶုၼ်လူ" ၸွင်ႁေႃႉပီႈၶွင်ႉ။ သိင်ႈၵၢမ်ႇသုတ်း မုၼ်ၵူႈ မိူဝ်ႈလႆႈသၢမ်သိပ်းၵဝ်ႈမူပ်ႇ၊ ပီ 2439 လိူၼ် သိပ်းၵိုတ်း မူဝ်ႈ 7 မၼ်ႈ ဝၼ်းသဝ် တီႈမိူင်ၵိုင်။

2543 · The Oxford Buddha Vihara · 2003
Reg. Charity No. 1099361

လိၵ်ႈမၢၼ်းလဝ်ႈတႅမ်ႈၵၢၼ်ႇဝႆႉလႄႈ။

1 လေႃးၵႃႉၶိင်ႇတီႉ။
2 သီႇလႃႉ ဝီႉၶၢိင်သ်ႉသျႃႉ။
3 ရႃႇၼႃႉႁီႉတႃႉ တီႇပၶိင်ႇ။
4 ရႃႇၼေႃးဝႃႇတႃႉ ရႃႇၼႃႉလိင်ႇၵႃႇလႃႉ။
5 ၼီ ၶတေႃႉထႃႉပၵႃႇသၶိင်ႇ (လဝ်ႈၽႃႉမွၵ်ႇမႆႇ)။
6 ၼီႉၶတေႃႉထႃႉပၵႃႇသၶိင်ႇ (လဝ်ႈၽႃႉၼၢၵ်းသီး)။
7 ၶၢိင်ႇထႃႉတီႇပၶိင်ႇ ငမႇတေႃႇၵျႃႉၶၢၼ်း။
8 မၽႃႇၼၶၢၵ်ႉၵႃႉ။
9 ၵဝႇသၶၢိင်ႇ[တျႃ]ႇ။
10 ၶၢိင်ႇထႃႉတီႉပေႇတႃႉ သႃႉရူႇပႃႉၵျႃၶၢၼ်း။

လိၵ်ႈၶဝ်၊ လိၵ်ႈယႃတ်ႇၶမ်ႉ၊ လိၵ်ႈမႃၵ်ႇသၢင်ႇ

လႅင်း လိူၵ်းၶႆႉ၊ မီးတၢင်းၶမ်။

ၶေႃႈၵႂၢမ်းၵူၼ်းထဝ်ႈ၊ လဝ်ႈ[သျႃ]ႇၶဝ်လဝ်ႈ လိူဝ်းလႆႈၵၢၼ်၊ လႆႈမိုတ်း "လဝ်ႈၶေႃႈၶမ်း"ၶၢၼ်ႉ၊ ၶဝ်လဝ်ႈၵၢၼ်ထိုင်ၶိူဝ် မၢၼ်းလဝ်ႈ မူၼ်ၵိူဝ်? ပိုႉတူလ်ၶိူၼ်းယိုၼ်ၵူၢင်ႈမၢၼ်း။ ထူမ်ႇတူလ်း ၶေႃႈၵႂၢမ်းမုၼ်လၢင်း လဝ်ႈၵေႃးသလ်ႇလႃႉ ဝတ်ႈၶႅင်မူဝ်း (မူင်းယႆ)လမ်း--

"လဝ်ႈၶေႃႈၶမ်းၶႆႉ လိုၵ်ႈၵိင်တၢင်းႁၢင်းလီ ရူႇပႃႉမႃႇ ၶႃႉ ႁိင်းယိူဝ်ႇၶႃႇ။ ပိုဝ်ႈဝႃႈ သိၼ်လီ ႁၢင်းလီၶၢၼ်ႉ၊ ၵႃႈ လိူဝ်ႈၶၢင်းယိင်းမူင်းၵၢင်၊ ယိူၵၢၼ်ၵေႃႈသူႈမၢၼ်း။ မၢၼ်းၵေႃႈ ၵမ်ႇငဝ်ႈတႃမ်ႉ ၵမ်ႇငဝ်ႈတႃတွၵ်ႇ လုၵ်ႈပိူၼ်ႈမေးယိူ" ဝႃႈၶႆ၊ လႅင်ႇလိူဝ်ႈငၶေႇ?

လိၵ်ႈလၸ်ႈၶေႃႇၸမ်း
ႁၢၵ်ႇတွၼ်ႈလူးမေး

ၵျိင်ႈၵႃႇ   မွင်ႇထုၼ်းလႃႉ၊   ၽေႇၽေႇၵူႈၶၢင်ႈမႃႉ၊ ပႃႉပႃႉၵူႈၶၢင်းလိင်ႇ။   မွင်ႇၶမ်ႇမိင်ႇ   ၵၼ်မၢၼ်ၸဝ်ႁွင်ႉ လိၼ်းၶူဝ်ႉ။မိတ်ႉတႃႇၵႃႈပၢၵ်ႇသၢဝ်းပိတ်ႇပူဝ်ႉ၊ဝႃႈဢီႈၶိၼ်း သီႇမွၵ်ႇႁူမ်ၵႃႈလိၼ်ႁူဝ်ႉၵူလ်ႈ၊ ႁူဝ်းမျူဝ်ႉၶဝင်းပေႃႇ မူဝ်း မူဝ်ႉသတၢင်းၵျေႃႇ၊ ၽီသေႃႇႁူဝ်ႇၵဝ်းမႃႉ၊ ၵျူဝ်ႇၵိင်းၵၶၢၼ်း သူလ်လိမ်ႇၽႃႉ၊ မိူၵ်လႃႉထၢင်းလႃးတၢမ်ႇ၊ သူဝ်ႁၢႉယႃႇ မိူင်းၵၢမ်ႇ၊ ယူၼ်ႉသိင်းၵၼ်ႈထွမ်မၢမ်ႇ   ၸုၼ်ၵျၢမ်ႇၵၢင်ႈလွမ် ယူလ်ႉ၊ ယႃႇယီႇထမၢၼ်းႁူလ်ႉ၊ ၼွႈႁွၼ်ႇၵွၼ်ႇ ၵႃး မိၼ်ႈ ဝၼ်းမူလ်ႉ၊ ပွႆးတူလ်ႉ ပူဝ်ႈႁဝ်းယၢမ်ႈလႃးတေႃႇ၊ လွႆးယူလ်ႉ ၶေႇယႃႇၵျေႃႇ၊   ထုၼ်တေႃႇယၢမ်ႈထူပ်းၵႃႉ၊   ၸုၼ်ၽေႃႇ ၵၢတ်ႈမူဝ်းၶၼ်ႉ၊ႁူဝ်ႈပေႃးလႃႈတွင်းဝႆႉပိၼ်ၵူႉတၢၼ်းသိုပ်ႇ၊ ပူၼ်ႈ ဝႆႈ   သၢင်းမႆႉပွင်ႈတွၵ်ႇလိုပ်ႇ၊ ပူမ်သိုပ်ႇလိူၵ်ႈမူဝ်းႁွင်ႉ၊မၼ်း မဝ်ႇမူၼ်ၶဝ်ႇသၢၼႃႇၵႃႈၶိုၼ်းတွင်ႉ၊သူလ်းသီႇပီႈႁူပ်းၶွင်ႉ၊ၵိၼ် ႁူမ်ႈၶူမ်းတဝ်ႈလိဝ်ထုပ်ႇ။   ယၵ်းၵၶူဝ်ႉမႃးတူဝ်ႉ ထိုင်လုပ်ႇ၊ ၵမျူပ်းပၢၵ်ႇတုပ်ႇမေႃႈလိၼ်လူင်ႉ၊ လိဝ်လိၵ်ႇတိၵ်ႇမူဝ်ႇၵျေႃႈႁၢႆး ၽူင်ႉ၊ ၵိတ်းယူင်ႉႁွႆႈၵၢၼ်းႁၢပ်ႇ၊ ၵမျူဝ်းမေႃႈလိၼ်လူင်ႉတိၵ်ႇ ၸၢပ်ႇ၊ ယႃယၢပ်ႇတီႈႁွႆးထတ်ႉ။   ပိၵ်ႉသမ်ႉလိဝ်တွၵ်ႇၼွႈၼမး မတ်ႉ၊   ယေႊႁတ်ႉယေႊမိၼ်းထိင်ႈႁွႆးထတ်ႉမၼ်းယႂ်ႇ၊ မၼ်း ႁွၼ်ႇမူၼ်ၶဝ်ႇၵုမ်မိူၼ်ႇမေႃႈငူၼ်းမေႃႈၸမ်းလူႉ၊ၵၽေႃႇၵသႃႇၼမး ပျူႉ၊ ပတိင်ႇဝုၼ်ႇမေႃႈထၢင်ႊၸမ်းၶူဝ်ႉၸဝ်သမ်ႉၼမးၵၢဝ်ႇ။ ႁိင်

မိူၼ်ႇပွၵ်ႈဢႃးၽဝ်ႇ၊ ယိင်ႈၵၢဝ်ႇယိင်ႈမ်ၶၼ်းပေျ။၊ ႁူင်ပီႇပၼ်ႇ
လၢၼ်းယွတ်ႈတွင်ၵေႃ.ၼ်၊ ယိင်ႈပေႃ.ယိင်ႈမ်ၶၼ်းယ်ၶၼ်ႇ၊ယိင်ႈ
မ်ၶၼ်ႇ,ယိင်ႈမ်ၶၼ်းပိူၵ်၊ႁိုင်ႇတၢၼ်ႇမေႃလၢၼ်ႇ လၢင်းဢမ်းထၢၼ်ႈ
ၵပၢႈၵိူဝ်၊ လိၵ်ႈႁူးသမ်.မၢးတိူဝ်. လိူၼ်ၵလူင်းၵဝ်ႇ။ တေႃႈ
လိဝ်ၶၼ်. မၶၼ်းႁွၼ်ႇ,မိူၼ်ၶၼ်ႇ,ႁူးၽဝ်ႇ။ လွမ်းလူလိုႈၵၢမ်ႇ,ၵဝ်ႇ
ၵၢၽျင်း ပီႈႁဝ်းလိႈႁၵ်တ်းဝႆ.၊ မိၼ်းၻွပ်ႇ,ၵၢတၢင်းလူဝ်ႈပၢၼ်ၼ်.၊
ၽိူသံ.ၵေႃႈမၶၼ်းဢေႇ။ ၵၢႈၵၢၼ်ဝူတ်ႈဝၶၼ်းပႃႈလၢင်ၶၼ်.ၵၢမ်ႇ
ပေျ၊ၽိူဢေႇ,ၵေႃႈမၶၼ်းယၢ.။ ၵျၢမ်ႇ,လီ,သေၽေႃ,ၶီႈလေႃး
ၵၢ.၊ တိုတ်.တၢႈလိၵူမ်ႇ,လၢ.၊ ၵၢဝ်ၵၢမ်ႇ,ၵၢၽျင်းပီႈၼူင်းတၢ.၊ လီ
လၢ. လူဝ် ၵူဝ်ၵေႃႈမၶၼ်းၵၢမ်ႇ, ပၢႈလူလိုႈၽီယၢ.ၼလ.
ၵူၶၼ်းၵျၢမ်ႇ၊ လေႃးၵထမ, ၼုၶၼ်ပီႈႁဝ်းၶိင်.။ လူဝ်ႈၵၢၶၼ်
ယၢၶၼ်ယၢတ်ႇ,ၽၢတ်ႇ,သေ တီႈႁၵ်င်းမျူဝ်.ဝိၼ်း ၶၼ်မ်.တ်င်းလိ
လိင်ႇ,လိင်.၊ ဢၢ,လိုင်.ဢိင်ႇ,ၽွင်း ၵၢတၢင်းမူဝ်ႈ ႁူၶၼ်းမွႈ ၶၼွၶၼ်း
ယ်ၶၼ်တ်ၵ်ႇ,ၵိင်.။ လမ်လူဝ်ႇ,သပျူႇ,လိင်.၊ ယ်ၵ်.တူလိုးၶေႃႈ
မိူင်းႁၢင်းမၶၼ်းႁူင်ႈသူလိုလိင်ႇ၊ လပ်းသိင်ႇ,မိူဝ်ႈမိူင်းမိုတ် ၊သၢင်ႇ
ၶျၢင်ႇ,မိူႈလိူႈႁိုတ်.၊ လုင်ႇ,လိင်ႇ,လ်င်ႇ,ၵျူဝ်းလိူၵ်ႈၵိဝ်ႁိုတ် ၊ ယိင်ႈ
တိုတ်.ယိင်ႈမၶၼ်းၶွင်ႇ။ ယိင်ႈလွင်ႇ,ယိင်ႈမၶၼ်းၶေႃဝ်.၊ ယိင်ႈ
ႁၢဝ်.ပ်င်ႈမၶၼ်းၼေပ.ဢၢဝ်းၵျူ၊ လိူၵ်ႈၼူဝ်းၶၼ်. သၢင်ၼေပ.ယၢဝ်း
ၶေႃႇ။ တိၶၼ်ၽွႇ,ယၢင်းတမ်းတွ်.၊ ၶၼၵ်းၶေႃ,ၽေႃးၽွ် ၊
ႁၢင်းမီ သီ,ႁၢႈလွ်.၊ ႁွပ်ႈၵၢၶၼ်ပီ.ၽေ,ၵျူဝ်းသေ, လိူင်ႈၶွင်ႇ
ၽွ်.၊ လိူၵွၶၼ်ႇ,ပီႈသေးၶွ်.မီးၵႃႈယိူ ပၢၶၼ်ႇ၊ လၢ.သေပိူၶၼ်ႈ
ဝၢႈ မွၵ်ႇ,ပူ,ၽၢၶၼ်ႇ၊ သူင်းလၢၶၼ်ႇ,ယၢ,တၢင်းလၢဝ်ႈသီႇ
ထၢတ်ႈ ဢၢဝ်းၵွၶၼ်ႇ,လူဝ်ႈပၢၶၼ်ၵၢဝ်ႈ၊ လိၵ်ႈႁူးၵၢထၢင်ႇ

ႁၢင်ႈတၢၵ်းၵၢတ်ႈ၊ ဝႆႉတီႈ ၽူင်းတေႃ,ၵၢလုၼ်,တယႆ, ထဝ်ႈ ၵၢမ်,မျၢတ်ႈ၊ ပႆးၼင်ႈၶေႃသၵျေႈၼူင်,၊ ၽူင်းၵၢမ်,ႁူႉသူၵ်, သူင်, သတၢင်းၼၼ်း လွတ်,တူင်,– မုၼ်ပူင်,ၵၢၵျူၵ်းလွႆႈ၊ ၵုၼ်,ဢျႆ,ထလုၼ်, မွၵ်,ၵိုင်သွႆႈၵူိလ်ႈ၊ပိၵ်ႉတၢၼ်, ယႄၵ်ႈယၢၼ်, ႁူႆႈ၊ ထဝ်ႈၵဝ်းမွႆႈ သင်ၼပႉၻၢၼ်းတိုၼ်,၊ ထေႃ.ၸိၼ်းမိူဝ်ႈလိုၵ်း လိုၼ်,၊ ၵူမ်မွၵ်,ၶိၶၼ်းသီ,ၵိူၼ်, သိၼ်မိူၼ်,ၵၢၼ်ႉၼၢင်း ပုတ်ႈၵၼ်လွမ်ႉ ၼွႆႈ,လိၼ်,ထိၼ်,ၵူင်းဢမူင်းယင်လူင်,ၵွမ်ႉ၊ သၢၼ်သွမ်ႉၶဝ်ႈၵူင်မ်ႉ,၊ မိူဝ်ႈလိၵ်ႉၵေႃႈ မွင်းထဝ်ႈၵဝ်းယႆႉ,၊ သူႉၻွင်းၵေႃၵဝ်,ၽႆႉ, ၵူမ်သႆႉ,ၵၢလၢင်းဝႆႉ၊

မိူဝ်းၼွႆႈ,သူလ်,မျူဝ်းထဝ်ႈထုမ်းၼႆႈ၊ ၵူမ်ႈသႆႉယိူင်ႈ တူပ်ၵႆႈ,၊ ၵူမ်ႈသိၼ်ႈပၢင်ႉလုၵ်ႉ၊ ၵူမ်ႈယၢပ်,မိူဝ်ႈၽွင်း တုၵ်းမ်ႉ၊ ၵူမ်ႈသုမ်ႉမိူဝ်ႈၽွင်းထဝ်ႈယင်းၵွၼ်,၊ ၶႆႈ လၢင်းထဝ်ႈထိမ်ၵွၼ်,၊ ၶႆႈမွၼ်,လဝ်ႈထိမ်သိၵ်ႉ၊ ၼူမ် ၽူၼ်,သွမ်ႈယူင်းမ်ႂၼေ,ဝိၵ်ႉ။ မိူဝ်ႈလိၵ်ႉထဝ်ႈယင်း ၼၸ,၊ ပိူၼ်ႈၵျၢမ်,လၢတ်ႈၶြႆ,ၼၵ,၊ သၵ်းၼသ,ၼသ- လွမ်းယႆႉ၊ သင်ၵၢမ်,မုၼ်ၵၢမ်,ထဝ်ႈၵဝ်းမႆႉ၊ ၵျၢမ်, ငေႃတိၼ်,ၵေႈလၡၢင်းၵျႆႉ၊ ၶႆ,ၽွင်းၵၢတၢင်းၵၢတ်ႈ ၵႆ,ဝႆႉၼၼ်ႉ၊ လီထႆႉထိူဝ်ႉၵိူဝ်ၵၢႆႈ ၵဝ်ႈႁူႉႁၼ် ယူ,၊ ၵၢမ်,ၼပးၵၢၵျူဝ်းတူ, ပူဝ်းၸႆႉယိၵ်ႉယႆ,ၶျူႆ, ၵၢးပူ,ၵူမ်ႈၵၼ်ၵူပ်ႉ၊ ယၢမ်ႈထူပ်းထူၼ်ၵျူင်,ပူပ်ႉ၊ တၢင်းတူပ်ႉတီႈႁၵ်းသၵ်,၊ သင်မဝ်,ထဵၵ်ႈတင်း ၶႆႈ လၢင်းထဝ်ႈ ၵၼ်ၵွၵ်,၊ ၶႆႈထဝ်ႈၵူမ်ႈၶဝ်ႈၵၼ်ႇၶွၵ်ႈ

ၽႃႇၸႂ်ပိၼ်ႈတူတွၵ်ႈ၊ ၵၢမ်ႉမွၵ်ႉၼေႃႈ ၸွင်လဝ်ႈႁဝ်း ႁႅင်းလီၵူႉ၊ မိူဝ်ႈလိဝ်မၢၼ်ႈမိူင်းလီ ၵၢမ်ႉလူး၊ သိၼ် သိင်ႇၸိူင်ႈမိဝ်းမူႉ၊ ႁေႃႉၵူႉၼေႃႈမၼ်းၼႂ်ႈလိုဝ်ယၢပ်ႇ၊ ၵၢ မျႃႇဝ်းမေႃႈလိၼ်လတ်းတၵ်ႉၶၢပ်ႇ၊ ယႃႇယၢပ်ႇထိႈႁွၼ်း လဝ်း၊

ၵမ်ႈၽၢင်ႈၵွႆးၵူႉမေႃသမ်ႉ မိူဝ်ႈမၼ်တၵ်ႉ၊ ငၵ်းၽႃႇၶႃႈယိူင်ႈ ႁၼ်းပိၵ်ႉ၊ ၸႂ်ႈႁၢ ႉလၢင်းၵူဝ်ၵၵ်ႉ၊ မႃႁၢႉလၢင်းၸုပ်းမိၵ်ႉ၊ ၵၢၽတ်ႈပိၼ်မိၵ်ႉမႄႉသၢင်းၵူတ်ႉ၊ ပူမ်တွင်ႇပွင်ႈမိူဝ်းမူတ်ႉ ပိူၼ်ႈၸုတ်ႉယဝ်ႉမၼ်ၸႂ်ႈလွမ်းၶေႇ။ ပိူၼ်ႈၶေႇယဝ်ႉမၼ်းၸႂ်ႈလွမ်း ယႃႉ၊ ယေးတမ်ႇယေးမၼ်းမႃႉ၊ ယိူင်ႈယႃႉယိူင်ႈမၼ်း ဝင်ႇ၊ ၵၢမျႃႇဝ်းၶမ်ႉတိုၵ်ႇၵႃႈပိုင်းၽွင်ႇ ယိူင်ႈယင်ႇယိူင်ႈ တိုၼ်ႈ။ ၸႂ်းလူမ်ႇၵူမ်ႇၵုင်မိုၼ်ႈ၊ ၼၢၼ်ႇယေႇၶမ်ႉၵၢမ်ႇ ၸိုၼ်ႈ၊ မိူဝ်းၵၢၼေၵေးပႃႇ၊ ၵၢမျႃႇဝ်းၼၢမ်ႇၶမ်ႉမေႃႇ၊ ပေႃး ၵၢၼ်ၼၢၼ်ႇတေႃႇၵၢမ်ႇပႂ်ႇပျႄႉ၊ မူဝ်ႉၶေႃႇသွႂ်ႈမျႃႇဝ်း လေႃ၊ ၽိူဝ်ႇမေႃၼေႃး မၼ်းယွင်ႇ၊ ပိူၼ်ႈဝႃႈၶမ်ႉတိုင်း လၵ်ႉလၼ်ၸိုၼ်ႈ ၽႂ်ႇႁွင်ႇ၊ လႂ်ပွင်ႇၶမ်ႉၸုင်းလိုၵ်ႉ၊ လူတ်ႈပွင်ႇ ၶမ်ႉၸုင်းမိုၵ်ႉ၊ ယေးလိုၵ်ႉယေးမၼ်းၸဝ်ႈ ပၢင်ႇလႂ်ႇ၊ လိၵ်ႈၵူးမုင်ႈႁႃၽႂ်ႇ၊ လူဝ်ႇၵၢဝ်မိူဝ်ႈ တေႃဝႃႇ၊ မဝ်ႈၵွႆႈမိူၼ်ၶိင်ႇ၊ ၸုဝ်ၵႂ်ႇၶမ်ႉလေႃႉၶလေႃ။ လႂ် လေႃႉလိပ်ႈလွမ်းတႃႈလိၼ်ယွမ်ႇ၊ ယိၵ်ႉတူလ်းႁၢင်ႊမၼ်းလေႃႈ လွမ်ႇလွမ်ႇ တိၼ်လွမ်ႇတွတ်ႈတူလ်းၶတေႃ၊ တိုၼ်ႈတိင်ႇဝႂ်ႉၶလေႃ ၶၽေႃ၊ ၵၢမျႃႇဝ်းၶျႃႇဝ်င်း(ချင်း)ယေႇၶမ်ႉလေႃႉၶလေႃ၊ ယိူင်ႈ လေႃႉယိူင်ႈမၼ်းၼေႇ၊ ၵၢမျႃႇဝ်းလႃၼ်ႇပႁေႃႇ ပေႃးတႃၼ်ႇ

ၶႅမ်ႇႁၢႆႈတိုၼ်ႈ ၵမ်ႈသေႈ မႂ်ႇမဵတ်ႉၽူၼ် ႈ၊ လဵမ်း
လွၵ်ႈမွၵ်ႈၽိုၵ်ႈ တိုၵ်ႈႁၢမ်းယၢႆႇၵျၢမ်းယွၼ်ႈတၢႆႇၵွႆႈ၊ ႁၢမ်း
ယွႆႇထရႃးပိုင်ႈ၊ မူင်းလုမ်ႇလူႉပျိ ႈပူင်ႈ၊ သဵၼ်တေႃႉၵျပ်ႈ
ၸႃႈၵျူင်ႈမိူးႁူင်းလႆႈလွင်ႇ၊ ၵဵၼ်းၵိတ်ႈယၢပ်ႈမိူင်းမွင်ႇ၊ လေႃး
ႁထႅ ပဵတ်ႈလွင်ႇ၊ ပိုၼ်ႇယွင်ႇၵေႃႇ ႁဝ်းတွၼ်ႉၵိုဝ်သမ်ႈ၊
ပိုၼ်ႇဝႃႇပဵတ်ႈလွင်ႇလေႃးႁထမ်ႈ၊ ပိုၼ်ႇတၵ်းႁွႆႇတူၵ်းတမ်ႈ
ႁဝ်းတွၼ်ႉတေယေႃႇ၊ လူဝ်ႇၵၼ်ယၢၼ်ယၢတ်ႈၽၢတ်ႈသေ
လင်ႈႁႃႈဝတိႈ၊ ပႆးမီႈတွင်ႈတုမ်ႈ မုမ်ႈဝိင်းၶႅမ်ႉတၵ်း
လႆလိင်ႈလေႃႇ၊

ၵျူဝ်ႈၵိင်းႁၶၢၼ်း ၵမၢၼ်းမဵၼ်ႇလၢႆး ပိႇ
မၼ်းၵိဝ်ႈမေႃးမေႃႇ၊ ၵူဝ်းယေႈသပေႈမရဵင်ႈ၊
ၵဵင်ႈၵုမ်ၶႅမ်ႉလိၼ်း လွတ်ႈၵိင်တေႃႇ၊ ပထၶႄႈ
တိုင်ႈ ၶွင်ၵိုင်ႈသီႈတႃႈ သလ်ႉထႃႈမွၵ်ႈၶၢင်းယိမ်ႇ
သႂၢင်းသႂ်ႈမႂ်ေလႃႇ၊ ပူဝ်ႉသႃႉမဵတ်ႉဢႃႈ၊ ၵမၢႇ
မၢတ်ႉသိင်း တႂၢၵ်ႇၵိင်းႁၶၢၼ်းပျၢၼ်ႈ၊ မုၼ်
ၽၢၼ်ႈတီး ႁွႆႇမိူးၵၢၼ်ႇၶေႈ ပႃးမိုၼ်ႇပဵၼ်မေႃႇ....၊
ၵၢၼ်ႇတင်းႁႃႇၼ်ႉ၊ ပီႇလင်ႈမိူးႁႃႇ ၵမူႉ
ၸႃႈတႃႉ သမ်ႈမႃႉဝႃႈထႃႈ မဵတ်ႉတႃႈ
သူဝ်ႈသႂၢင်း၊ ၼမႇၶၢင်းထိင်ႈ၊ ပေႃးလႆႇဝိၼ်းသ
တၢင်း ထၢင်ႈပေႃႈၵျေႃႈၵေႃး၊ လွတ်ႇၽေးယူႈ
လႂ်မူၼ်ႇ လူလ်ႇၵိုဝ်ႇ....။ ဝႃႇတီႇၶူၼ်းယူင်ႈ
မူဝ်ႉသူင်ႈဝုတ်ႉသၼ်ႈ၊ ယၢၼ်ႈၽူးသႂ်ႇၶူးမွၵ်ႈႁၢင်
တူၼ်ႇ၊ ၵၢၼ်ႇၵႃႈယူင်ႈ၊ မူဝ်ႉလူင်ႈဝုတ်ႉသၼ်ႈ

ယၶၼ်ႇၽူးသွႆႈၶူးမွၵ်ႇၼၢင်တူၶၼ်ႈ၊ ၵၢၺ်င်းၵၢႇယူင်ႇ ၸုၶၼ်ၵျူင်ႇမၼ်ၶၼ်ႈလၢႆး ၼပ်ႉၵိၶၼ်းၸပႉငိၶၼ်းၶူလုၺ်ႇထွင် ၵူၶၼ်ႈ၊ ပေႃးၵၢၶၼ်ႁူႉသူဝ်ႇၼၢမ်ႇ ၽူၸလႉၵဝ်းၶဝ်ႉလွင် ထူၶၼ်ႈ၊ လၢင်ႈမၶၼ်းသမ်ႉတေလႆႈ မိုၶၼ်းမူၶၼ်ႈၸူဝ် ပျႃႇ၊ တွင်းၶေႃႇဝၵၼ်ႇၵိၶၼ်ႇတၢႇၸၢၶၼ်ၽၢႇ၊ တူင်ႇ တၢင်းပႃႈမူင်းၶေႃတၼ်ႈၸဝ်လဝ်ႈ တၵ်းႁွၶၼ်ႇတူလုၺ်းလႆႈ ႁိူဝ်ၵူလုၺ်ႈ....ၶေႃင်းၶေႃႈ။

လူင်းၸုၶၼ်မႁႃႇ ၵိပ်းတွမ်။

“ၵူႃႇၶေႃႈယႃႇလိုမ်းလင် ၵၵ်းသင်လင်ႇလဵဝ်းမိုၶၼ်ႈ။ ၵူႃႇ ၶေႃႈလိုမ်းလင် ၵၵ်းသင်ပၶၼ်လွင်ႈတိုၶၼ်ႈ။” ၵၢမ်းႁူၶၼ်းထဝ်ႈ ဝႃႈဝိႉၶၼ်ႉ မၶၼ်းမၶၼ်ႈၼႃးႁိူဝ်ၶေၶၼ်ႉ ပေႃးပၶၼ်ႁူၶၼ်းႁွဝ်ထီႉ ၽႃႉ ၽိုဝ်ၼေႃႈတေႁႃႉပွင်ႇႁူးၼေႃႉ။ ထွမ်းၶင်ႇႁဝ်းႁႃႉပွင်ႇၶေၶၼ်ႉ ႁၵ်ႈလိၵ်ႈလႆးၸလႉ ၽိုင်ႈၸငႈတၢႆး ပေႃးမိုၶၼ်ႈယိူင်ႇမိူင်ႇသိုင်ပင်း ပိုၶၼ်ႈ၊ ႁၵ်ႈပေႃးပူၶၼ်ႉပိုၶၼ်ႈၶေၶၼ်ႉ ႁဝ်းပီႈၶွင်ႉမိုဝ်းတၢႆးတၢင်း သၼ်ႈ ႁူးတီႈႁူးယွမ်ႇ ၽွမ်ႉၼၶၼ်ၸူၶၼ်ႉႁႃလပ်ႈႁၵ်ၶၼ်း ပိုၶၼ်း မေႃလိၵ်ႈ၊ မေႃၵၢမ်း၊ မေႃႁွႆႇ၊ မေႃတိုင်ႈ၊ မေႃၼႃႈ၊ မေႃ မၶၼ်ႉ၊ မေႃလႆး၊ မေႃလိူင်း၊ မေႃမူၶၼ်ႈ၊ မေႃတမ်ႈ၊ မေႃ မၵ်း၊ မေႃၼေႃႇ၊ မေႃသၢၶၼ်၊ မေႃပွင်၊ မေႃၼၢၶၼ်း၊ မေႃ လိၶၼ်၊ မေႃမိုဝ်း ပီႈၶွင်ႉမိုဝ်းတၢႆးႁူးတီႈတီႈ မႃးၸွၶၼ်ႈၼၶၼ် ပၶၼ်ပပ်ႉယိုႇၽိုၶၼ်လူင်ၸလႉတႃႉ။

ၶၢဝ်ႇငၢဝ်းလီ-ပီႈၶႂၼ်ႉတႆး

လိၵ်ႈလၢႆးတႆးႁဝ်း
ယႃႇပၼ်ဝဝ်းမွင်
တူၵ်းထွင်မိူင်းလိူဝ်
ပႃးလိူဝ်ႁၵ်ႉၶိူဝ်း
ၵူႈၸိူဝ်းၵူႈၸုမ်း
ယႃႇပၼ်သုမ်းၸၢတ်ႈ
ၵႆႉလႅတ်ႈႁၢမ်းတႆး
ၵႆႉလူလိၵ်ႈတႆး
ၵႆႉၶုၼ်ႈၶူဝ်းတႆး
ပွင်ဝႆးႁတ်းႁၢၼ်
ယႃႇၵူဝ်ၵၢၼ်ယၢပ်ႇ
ႁၢပ်ႇၵဝ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း
ႁၵ်ႉတွၼ်းလိူဝ်လိုဝ်
ဝၼ်းၼုလူလွမ်
ႁႃႁွမ်ၶံးငိုၼ်း
ႁုဝိုၼ်းၵံႇယွၼ်ႇ
လုၵ်ႈၵွၼ်ႇၵူၼ်းလူင်
ၸူမ်းသူင်ၽွမ်ႉႁူမ်ႈ
ၵူႈၵေႃႉၵူႈၵူၼ်းတႃႉ။